

File name: Avsnitt 18 - Lantbruk och köttproduktion ljud.wav

Transcriber: ScriptMe.io

Operator: Magnus Degerman

Date of transcription: Sep 26 2024

[00:00:13:00 - 00:00:27:12]

Ulf: Så då har vi tisdag igen och vi har ny poddsändningar från Östhammars kommun. Och det är Inblick Östhammar som du lyssnar på. Jag heter Ulf Andersson och jag hälsar hjärtligt välkommen och vid min sida har jag som vanligt Elin Damm. Hej Elin!

[00:00:27:15 - 00:00:28:09]

Elin: Hej och god morgon!

[00:00:29:07 - 00:00:30:10]

Ulf: Hur har din dag varit?

[00:00:30:15 - 00:00:31:20]

Elin: Jättebra faktiskt.

[00:00:33:00 - 00:00:35:08]

Ulf: Vad skönt! Den kommer att bli ännu bättre här.

[00:00:35:13 - 00:00:36:17]

Elin: Ja, nu blir det riktigt bra.

[00:00:37:03 - 00:00:47:22]

Ulf: Vi ska nämligen prata om växtodling och vi ska prata om köttproduktion. Och vi ska prata om Lantbrukarnas Riksförbund, LRF och så.

[00:00:48:07 - 00:00:49:08]

Elin: Och hur sommaren har varit.

[00:00:49:09 - 00:00:53:00]

Ulf: Lite kan man säga. Rubriken är Gröna näringar.

[00:00:53:13 - 00:00:55:01]

Elin: Det tycker jag är en strålande titel.

[00:00:55:04 - 00:01:06:06]

Ulf: Det låter ju vackert i alla fall. Och för att det ska bli något innehåll i den här sändningen

så har vi med oss. Har vi med oss någon som kan någonting om det här? Välkommen, Thomas Jöngren.

[00:01:06:09 - 00:01:07:24]

Thomas Jöngren: Tack så hjärtligt! Tack så hjärtligt!

[00:01:08:07 - 00:01:15:09]

Ulf: Du driver Rotängens lantbruk. Men du är också engagerad i LRF.

[00:01:15:20 - 00:01:18:21]

Thomas Jöngren: I kommungruppen lokalt här i Östhammars kommun.

[00:01:19:12 - 00:01:45:10]

Ulf: Du ska få berätta vad är. Thomas Jöngren, höll jag på att säga. Men du ska få berätta vad. Rotängens lantbruk. Du ska också berätta lite grann om LRF, för det är inte alla som vet vad det är för någonting. Även om vi är i en landsbygdskommun så är det inte alla som vet det. Och jag kommer att ha lite tillbakalutad ställning idag, för jag vet ju att det här kan ju du allt om.

[00:01:45:10 - 00:01:47:17]

Elin: Nej, det här kan jag inte allt om. Jag är nyfiken.

[00:01:47:23 - 00:01:49:17]

Ulf: Du har ju varit rektor på ett.

[00:01:50:20 - 00:01:52:22]

Elin: Det var tur att det fanns kloka människor omkring mig.

[00:01:53:00 - 00:01:54:16]

Ulf: Vad heter Det? Lantbruksgymnasium? Nej.

[00:01:54:17 - 00:02:03:08]

Elin: Naturbruksgymnasium. Någon ordning får det vara. Men framför allt är vi glada Thomas här som kan berätta för oss Vem är du?

[00:02:04:23 - 00:02:41:16]

Thomas Jöngren: Jag driver lantbruk i Alunda i södra delen av kommunen. Där driver vi Rotängens lantbruk och vi bedriver växtodling både ekologisk och konventionell på ungefär 250 ha. Vi har 60 kor och även skötselavtal på en hel del betesmarker, där vi sköter om betesmarkerna i och omkring Uppsala. Vid sidan av lantbruket så har vi en entreprenadverksamhet där vi gör jobb bland annat åt kommunen. Jag noterade det när jag

steg in här att ni har fått en ny och fin väg här utanför kommunhuset. Det är väldigt.

[00:02:41:17 - 00:02:46:23]

Elin: Privat som har Gjort det. Det måste vara en oerhört kompetent entreprenör. Ja, absolut.

[00:02:47:07 - 00:02:56:11]

Ulf: Jag gör en halvhalt där du svänger dig med ord. Här är de. Kor för alla är inte det. Vad är di kor för någonting?

[00:02:56:12 - 00:03:31:22]

Thomas Jöngren: Absolut, Vi har ju lite olika former här. Traditionellt är mjölkproduktion. Då har man mjölkkor, det vill säga vi mjölkar kreaturen för att sen få mjölk, fil, ost och så vidare. Är du en ko producent? Då har du alltså kor av köttras som du sen föder upp kalvar. Och de här kalvarna i sig kan du då själv föda upp till slakt ända tills de är slakt mogna, Alternativt förmedla vidare till andra producenter som enbart köper in ungdjur för att föda upp till slakt.

[00:03:32:04 - 00:03:35:23]

Ulf: Så kikar jag på din hemsida så kan jag se att jag kan köpa köttlådor.

[00:03:36:05 - 00:03:41:02]

Thomas Jöngren: Men inte så mycket mjölk. Kanske inte så mycket mjölk, inte alls för den kalven har i vår produktion.

[00:03:41:13 - 00:03:42:18]

Elin: Så kalven går med kon.

[00:03:42:19 - 00:03:47:08]

Thomas Jöngren: Kalven går med kon ända tills de blir könsmogna vid ungefär 05:06 månaders ålder.

[00:03:48:13 - 00:03:51:04]

Elin: Och sen är de slaktmogna vid 20 månader.

[00:03:51:05 - 00:04:32:07]

Thomas Jöngren: Det är lite olika beroende på om det är tjurar eller kvigor, och en tjur vet de flesta vad det är och en kviga är en ko som inte har fått sin första kalv så att säga. Och i vårt fall så tar det lite extra lång tid, för vi kastrerar alla våra tjurar och då kallas de för strutar och vi föder bara upp våra djur på gräs. Har du en lite mer intensivare produktion så går de ofta på spannmål, men jag är lite i den filosofin att de är ju idisslare av en anledning, dvs att de kan ta vara på allt protein och energi i gräset som de så fint har fått från egentligen bara sol och vatten och en del näring i spannmålen tycker jag vi människor kan äta.

[00:04:33:02 - 00:04:37:02]

Ulf: För du har också växtodling? Ja, det.

[00:04:37:02 - 00:04:37:11]

Thomas Jöngren: Stämmer.

[00:04:38:02 - 00:04:39:21]

Ulf: Vi odlar för växter.

[00:04:39:23 - 00:04:47:22]

Thomas Jöngren: Vi odlar vall, alltså gräs som vi konserverar i form av ensilage som vi utfodrar djuren med på vinterhalvåret.

[00:04:47:22 - 00:04:49:20]

Ulf: Ensilage är de stora vita kuddarna.

[00:04:50:10 - 00:04:52:23]

Thomas Jöngren: Drakäggen som man ser ute längs med vägarna på alla åkrar.

[00:04:54:09 - 00:05:09:01]

Thomas Jöngren: Utöver det så är det en ganska traditionell växtföljd som vi har. Vi odlade i år till exempel korn malkorn som ska förhoppningsvis bli öl. Jag fick faktiskt analysresultaten här i veckan och jag kan glädja er med att det blev godkänt. Det kommer vara öl av det.

[00:05:09:08 - 00:05:10:23]

Ulf: Ja, det känns jättebra faktiskt.

[00:05:11:09 - 00:06:29:07]

Thomas Jöngren: Det leder oss in lite på hur året har varit och vi gick in i det här året från ett ganska tungt år 2023. Minnet är ju bra med kort, men då var det ju så här att 2003 startade ju dels med en ganska aggressiv torka och det började vi prata om. Är vi på väg in i ett nytt 2018? Den här torkan 2018 för att rekapitulera. Där var det i princip regnfattigt ända fram till mitten på augusti. Då kom regnet det här året. 2023 kom regnet, i alla fall i vårt område i den här kommunen, en vecka efter midsommar. Det som hände sen var att det slutade inte regna utan det regna och det regna och det regnade och det enda vi gjorde i princip. där ett tag. Kändes som det var dra loss skördetröskan som hade fastnat i fält. Det var för blött i markerna helt enkelt. Det som händer när det regnar så här mycket är ju att kvalitén på det vi odlar, den sjunker. Till exempel kvarnvetet, det som ska gå till kvarnen och bli vetemjöl och liknande. Det håller inte bakningsduglighet. Så allting blir nedklassat till foder och det slår väldigt hårt för att det är en väldigt prisdifferens i foder och i spannmål med bra kvalitet. Ja.

[00:06:32:10 - 00:07:35:03]

Thomas Jöngren: Och som grädde på moset 2023 så minns vi alla energikrisen. Det vill säga. Vi har heller aldrig odlat fram en så dyr skörd som vi gjorde 2023. Vi kan ta till exempel insatsvaror som gödning, det vill säga makron näringsämnen kväve, fosfor och kalium. Där kan man prata i termer om att kväve. I en konventionell växtodling har vi under en tioårsperiod kanske betalat 10 kr kilot för den gröda som vi odlade 2023. Där var marknaden är väldigt volatil och i och med Rysslands anfallskrig i Ukraina och med energikrisen som kom på det, så kunde man få betala uppemot 40 kr per kilo kväve i insatsvarorna. Och sen drabbades lantbruket, precis som alla andra konsumenter, av räntehöjningar. Och lantbruk är ju en väldigt kapitalintensiv bransch med stora värden bundna i både marker och maskiner och så vidare. Så vi är ganska räntekänsliga i lantbruksbranschen.

[00:07:37:15 - 00:07:56:24]

Thomas Jöngren: Så för att sammanfatta det så kan man säga att vi har aldrig odla fram en så dyr skörd som 2023. Och sen slog det väldigt hårt när det bara regnade bort här i området. Ni minns kanske hur det var borta i Sala när dammarna brast och så vidare. Så det har varit översvämmat alltihopa.

[00:07:58:05 - 00:08:10:07]

Thomas Jöngren: Det här är någonting som jag tror faktiskt att vi lider av både i år och även framöver. Att det tar tid för marken och jorden och strukturen att återhämta sig efter det här och 2024.

[00:08:10:10 - 00:08:10:23]

Ulf: Om vi lämnar.

[00:08:10:23 - 00:08:24:22]

Thomas Jöngren: 23:23 var ett jobbigt år. Vädermässigt så har 24 varit rena drömmen. Jag har aldrig upplevt en bättre skördeperiod och jag har pratat med många av mina äldre kollegor också. De sa att de har nästan aldrig upplevt det.

[00:08:25:12 - 00:08:33:10]

Ulf: Det här är väldigt unikt. Måste jag ändå uppmärksamma våra lyssnare? Jag är född och uppvuxen i en.

[00:08:33:10 - 00:08:35:06]

Elin: Lantbrukare som är glad över vädret.

[00:08:36:02 - 00:08:39:24]

Ulf: Och farsan sa aldrig att vädret var bra och inte farsans farsa heller.

[00:08:40:11 - 00:08:42:14]

Thomas Jöngren: Men jag kommer att utveckla mitt resonemang så jag.

[00:08:42:14 - 00:08:43:10]

Elin: Kommer gå över.

[00:08:43:19 - 00:08:44:02]

Ulf: Till dig.

[00:08:44:16 - 00:09:11:21]

Thomas Jöngren: Nej, skämt åsido. Hela skördeperioden i princip var jättestabil. Det var bra bärighet i markerna, vi kunde ta hand om halmen och foder utan risk för regn i prognoserna. Vi hade. Man kunde slappna av. Annars är det alltid lite kniven mot strupen när du har foder som ligger eller halmsträngar som ligger. Det ska vara torrt och blir lagringsdugligt och så vidare. Så jättenöjda med vädret under skördeperioden.

[00:09:13:02 - 00:11:20:08]

Thomas Jöngren: Skördemässigt så har det slagit väldigt olika både regionalt och lokalt i kommunen. Det finns de som har jättedåliga skördar, det finns de som har normala skördar och det finns ett fåtal som kanske har lite strax över normal. Men generellt sett kan vi säga att det är sämre än vad vi trodde, för det såg väldigt fint ut i år. Det såg ut som att vi skulle ha bra skördar och Lantmännens skördeprognoser visade på en normal skörd över hela riket på ungefär 5,4 miljoner ton. Vi brukar ligga någonstans runt 5,5 miljoner ton producerad spannmål i Sverige. Den här prognosen har de sänkt nu till knappt fem så strax under fem istället. Så vad beror det på då? Jo, maj månad är en väldigt viktig månad. Vi pratade lite om det tidigare här. Den gamla bondepraktikan säger många saker och en del av dem är att maj var torr. Kall fyller bondens lada all. Och det stämmer väldigt bra. Det ska vara klassiskt midsommarväder i maj månad. Det vill säga du vill inte stressa igång grödan utan det ska vara lagom med regn och ganska sval temperatur hela maj. Men om ni minns så var det ju nästan högsommarvärme redan i maj när vi var uppe på 25 grader och strålande sol varje dag. Och jag för journal över nederbörden som sig bör. Och sju millimeter hade vi totalt i regn i maj. Det vill säga ingenting. Det är inte mer än ett dag i princip. Det här gör ju att grödan blir stressad och sticker iväg alldeles för fort. Istället för att sätta sig och skapa ett bra rotsystem och ha förmågan att ta upp mycket näring i marken, så blir den igångjagad, nästan som på anabola, att den växer ifrån sig själv och det bygger ingen hög skörd. Och det är därför vi tror att skördarna inte har varit på den nivån. Däremot så har gräs skördarna varit väldigt bra i år. 2018 så jobbade vi jättemycket med att hitta foder till alla kreatur. Det var väldigt foderbrist, vi hade lite till och med tror jag att vi kunde slå lite slätterängar som inte används, som är i kommunens.

[00:11:21:05 - 00:11:22:01]

Elin: Träd och gamla.

[00:11:22:01 - 00:11:28:09]

Thomas Jöngren: Träd och allting som gick åt slås, slogs allt och det var vass i princip.

[00:11:29:08 - 00:11:31:18]

Ulf: Så hästarna kommer ha mycket mat i vinter.

[00:11:31:21 - 00:11:39:14]

Thomas Jöngren: Hästarna kommer ha jättemycket mat och korna också och det är jätteskönt. Så vi har byggt upp ett lager med gräs nu skulle jag säga.

[00:11:40:00 - 00:11:43:00]

Elin: Hur många skördar om året har ni på ängen? Hur många vall skördar kör ni?

[00:11:43:04 - 00:12:00:11]

Thomas Jöngren: Det beror lite på. Till ungdjuren så vill vi ha ungefär tre skördar för att ha en hög kvalitet. För ju längre gräset står desto mindre protein och mindre energi får det så att säga. Till skillnad från gårdarna som kanske ligger på minst tre och ibland fyra skördar per år i den här regionen.

[00:12:02:23 - 00:12:09:04]

Thomas Jöngren: Våra dikor ska inte ha så mycket. Det är ganska stora damer, så de skulle kunna leva i ärlighetens namn på.

[00:12:09:04 - 00:12:09:22]

Elin: Fjärde skörden.

[00:12:10:16 - 00:12:19:00]

Thomas Jöngren: Eller på en skördens första skörd. De skulle kunna leva på vass och halm i princip, men då blir grannarna arga för då står de och skriker så mycket. Så det.

[00:12:19:00 - 00:12:19:19]

Elin: Är bättre att ge dem lite.

[00:12:19:19 - 00:12:21:24]

Ulf: Mer mat. Det är det man hör då.

[00:12:22:07 - 00:12:23:14]

Thomas Jöngren: Ja, exakt.

[00:12:24:19 - 00:12:35:10]

Ulf: Jag tänkte att vi också skulle beröra lite grann vad Lantbrukens riksorganisation är. Är det ett förbund heter det Lantbrukarnas Riksförbund, LRF. LRF berättar Vad är det för

någonting?

[00:12:36:09 - 00:13:11:20]

Thomas Jöngren: LRF är ju en av Sveriges största intresseorganisationer som representerar lantbrukarna runt om i landet, och det finns ju både på riksnivå, regional nivå. Vår regionala heter då Mälardalen och sen går det ner till lokalavdelningar och i den här kommunen har vi haft jättemycket lokalavdelningar. Nu sker det en omorganisation också i hela landet, som kommer tas på en extrastämman där många av lokalavdelningarna kommer att försvinna. Det är ju bland annat

[00:13:14:07 - 00:13:45:16]

Thomas Jöngren: en anpassning till sin tid, tror jag. Mycket. Det är svårt att hitta ideella krafter och hålla igång allting. Det ställs andra krav på företagare idag. Du ska göra mer jobb på mindre tid. Alla har inte lika mycket tid över helt enkelt. Så det kommer att mynna ut i att lokalavdelningar som vill kommer att vara kvar. Men inom kommunen ska de då representeras av en kommungrupp?

[00:13:46:18 - 00:13:53:08]

Ulf: Ja, det kommer vara en kommungrupp. Nu repeterar jag. Det har jag gjort. Det kommer vara en

[00:13:55:16 - 00:13:58:10]

Ulf: Representant från LRF från den här kommunen kan man säga.

[00:13:59:07 - 00:14:00:09]

Thomas Jöngren: Ja, det stämmer.

[00:14:02:08 - 00:14:22:04]

Ulf: Hur ser du på lantbruket och jordbrukets och köttproduktionens framtid rent generellt? Även Östhammars kommun har ju haft en relativt stor andel får man väl säga. Både jord och skogsbruk och fisknäring och köttproduktion. Hur

[00:14:24:00 - 00:14:25:08]

Ulf: kommer det att vara om 20 år?

[00:14:26:07 - 00:14:35:16]

Thomas Jöngren: Oj. Miljonfrågan höll jag på att säga. Vi har mycket jobb framför oss. Dels så måste vi.

[00:14:38:13 - 00:14:59:10]

Thomas Jöngren: I lumpen så vi gräva och förbättra och det ligger mycket i det. För vi har mycket att göra. Dels för att anpassa oss till vad jag i alla fall upplever, ett lite föränderligt klimat. Det vill säga vi kanske kommer få mycket, mycket mer nederbörd så vi kommer att

behöva ta hand om våra marker i form av dikning, dränering, täckdikning och så vidare.

[00:15:00:17 - 00:15:02:16]

Ulf: Bra att du har en entreprenad. Ja, exakt.

[00:15:03:07 - 00:15:08:21]

Thomas Jöngren: Men som jag brukar säga, varje lantbruk skulle ha en grävmaskin för det finns alltid något dike och rensa och så vidare.

[00:15:10:12 - 00:15:22:24]

Thomas Jöngren: Men jag har jättestor tro på att lantbruket kan vara en starkt bidragande part i den gröna omställningen. Vi sitter ju verkligen på resurserna för det.

[00:15:24:15 - 00:15:37:17]

Thomas Jöngren: Och även då, nu i och med kriget i Europa, så har vi börjat få upp ögonen mycket, mycket mer för ett civilt försvar och att vi faktiskt är ganska sårbara.

[00:15:37:19 - 00:15:39:01]

Ulf: Att vi ska vara självförsörjande.

[00:15:39:01 - 00:15:49:11]

Thomas Jöngren: Vi ska vara självförsörjande på en hel del och där har vi en jätte bakläxa att göra för att i princip varannan matbit vi äter är importerad.

[00:15:49:22 - 00:15:51:02]

Elin: Vi skulle inte behöva vara så.

[00:15:51:03 - 00:16:28:11]

Thomas Jöngren: Nej, det skulle verkligen inte behöva vara så. Vi är självförsörjande på om jag inte är helt fel i spannmål, socker och morötter. That's it. Men i princip varannan köttbit är importerad. Det här gäller ju egentligen inte bara maten, det gäller ju läkemedel och alltihopa. Gud förbjude, Hemska tanke att det skulle hända någonting i det här landet med krig. Då är det ju inte lång tid innan hyllorna gapar tomma. Eller att folk som är beroende av läkemedel inte får tag i dem. Det har ju hänt mycket. Vi är ju på gång nu att börja bygga upp lite beredskapslager och sånt igen.

[00:16:29:01 - 00:16:38:13]

Elin: Vad skulle man som konsument kunna göra för att påverka det här? För det finns ju många delar i varför vi skulle vilja göra det. Både antalet mular som vi brukar prata om. Och absolut.

[00:16:38:21 - 00:17:25:23]

Thomas Jöngren: Absolut. Jag tror det enskilt viktigaste man som konsument kan göra är just att börja med att köpa svenskt, för det stöttar det svenska produktionen. Så ger det incitament till en ökad produktion inom landet, vilket gör oss mer självförsörjande. Och sen får man ju ha en stor respekt för det också. För att till synes som sist hos många konsumenter, så är det plånboken som styr. Och då måste vi vara duktiga på att motivera. Varför ska du välja den här köttbiten om den är 30 40 % dyrare än den utländska köttbiten? När du väl står där i kassan? Det finns ju jättemånga argument för det, och ett av dem är till exempel att vi har en av världens minsta lägsta antibiotikaanvändning i vår djurproduktion.

[00:17:27:03 - 00:17:30:06]

Thomas Jöngren: Tillsammans med Island och Norge ligger vi ju jättelågt. Förlåt, vad sa du?

[00:17:30:07 - 00:17:35:10]

Elin: Då kan man inte ha det lika tätt med djur och man kan inte hålla djur på samma sätt. Nej, om man inte ger antibiotika.

[00:17:35:11 - 00:17:41:17]

Thomas Jöngren: Vi har ju en av Sveriges strängaste djurskyddslagar och det ska vi ha. Vi ska vara jättestolta över den. Djuren ska ha det bra. Punkt.

[00:17:42:22 - 00:17:48:06]

Elin: Så därför ska vi välja svenskt. Plus att vi får behålla våra öppna landskap och slipper granskog inpå knuten allihopa.

[00:17:48:17 - 00:17:53:15]

Thomas Jöngren: Exakt. Skog kan ju vara väldigt fint också, men det behöver ju inte bara se ut.

[00:17:53:16 - 00:17:54:15]

Speaker S4: Produktionsskog.

[00:17:54:15 - 00:17:54:20]

Elin: Med mig.

[00:17:55:02 - 00:18:05:02]

Thomas Jöngren: Nej men exakt. Vi har ju otroliga ekosystemtjänster som utförs av våra betande mular runt om i länet och i kommunen och i hela landet.

[00:18:06:20 - 00:18:11:17]

Ulf: Det är därför nästan blir slutordet för idag. Känner du att vi har tagit ett..

[00:18:12:06 - 00:18:17:07]

Elin: Jag har tjugotre Nya frågor, men jag förstår att vi är begränsade idag.

[00:18:17:12 - 00:18:28:23]

Ulf: Och vi vill också säga det att du som lyssnar på den här sändningen. Du får komma med frågor även efter sändningen så ska vi försöka fånga upp dem. Jag vet att några gjorde det efter tidigare sändningar. Då hjälper.

[00:18:28:23 - 00:18:31:14]

Elin: Vi till att se till att få tag på Thomas och få svar på om.

[00:18:31:24 - 00:18:40:01]

Ulf: Det är någon annan lantbrukare. Du har ju många kollegor i kommunen också. Stort tack Thomas för att du hade möjlighet att komma hit!

[00:18:40:02 - 00:18:41:16]

Thomas Jöngren: Tack själva! Kul att jag fick komma.

[00:18:42:01 - 00:18:42:14]

Speaker S4: Ha det gott.

[00:18:43:05 - 00:18:44:09]

Ulf: Och tack så mycket! Elin.

[00:18:44:14 - 00:18:45:01]

Elin: Tack själv!

[00:18:45:23 - 00:18:52:05]

Ulf: Tack så mycket säger vi till dig Magnus Degerman som har hjälpt till med tekniken. Hej då!